

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๕๔

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พนักงานอัยการ (โจทก์) ได้ยื่นฟ้องนางสาวดารณี ชาญเชิงศิลป์ (จำเลย) ต่อศาลอาญาในฐานะความผิดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบมาตรา ๙๑ ในระหว่างการพิจารณาคดี โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่าเนื่องจากคดีนี้เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท พระมหากษัตริย์และพระราชินี หากมีการเผยแพร่คำเบิกความของพยานต่อบุคคลภายนอก อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงแห่งราชอาณาจักร จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับ ศาลอาญาเห็นว่าคดีนี้จำเลยถูกฟ้องเป็นความผิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งความสงบสุขเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อนุญาตให้พิจารณาคดีนี้เป็นการลับ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่า การที่ศาลอาญาใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ มาบังคับใช้ในการพิจารณาคดีนี้และมีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับถือเป็นการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) จึงขอให้ศาล ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลอาญาได้มีคำสั่งให้ยกคำร้อง ต่อมาได้มีคำพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จำเลยยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา และคำสั่งของศาลอาญาที่ไม่ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่จะวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่จะพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น หากคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและเป็นกรณีที่คำร้องเข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ แล้ว ศาลอาญาต้องส่งความเห็นของคู่ความเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ

จะได้พิจารณาวินิจฉัย ศาลอาญาจะใช้ดุลพินิจเพื่อไม่ส่งไม่ได้ ประกอบกับเรื่องนี้จำเลยอ้างว่ายังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ทั้งศาลอุทธรณ์ตรวจสอบดูแล้วปรากฏว่า ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยอ้างจริง จึงเข้าองค์ประกอบครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ชอบที่ศาลอาญาจะต้องส่งความเห็นของ จำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงมีคำสั่งให้ศาลอาญาดำเนินการในเรื่องการส่งความเห็น ของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัยมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “บุคคล ย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้ .... (๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและ ตรวจสอบเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้าน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง” มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น และ จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” วรรคสองบัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย” ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยพลการหรือโดยคำร้องขอของคุณความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศ มิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ อยู่ในภาค ๓ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ลักษณะ ๒ การพิจารณา ในหมวดนี้ เริ่มต้นที่มาตรา ๑๗๒ ซึ่งความในวรรคหนึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” เห็นได้ว่า โดยหลักของการพิจารณาคดีอาญาในศาลต้องกระทำโดยเปิดเผย และต้องกระทำต่อหน้าจำเลย แต่ก็มีข้อยกเว้นไว้ว่า เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เช่นบทบัญญัติของมาตรา ๑๗๗ ที่บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้การพิจารณาคดีเป็นการลับได้ หากเห็นว่าเป็นการสมควร เพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน การพิจารณาคดีเป็นการลับมิได้หมายความว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเข้าฟังการพิจารณาไม่ได้ เพราะการพิจารณาจะต้องดำเนินการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย ตามมาตรา ๑๗๒ อยู่แล้ว รวมทั้งมาตรา ๑๗๘ ว่าด้วยการพิจารณาเป็นการลับก็ได้เปิดโอกาสให้จำเลยและทนาย พยาน และผู้ชำนาญการพิเศษ ตลอดจนผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องที่ได้รับอนุญาตจากศาลเข้าฟังการพิจารณาคดีได้

นอกจากนี้บทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาลับใช้บังคับเป็นการทั่วไป อันเป็นการสร้างหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานและความเป็นธรรมให้กับประชาชน การที่ศาลสั่งให้มีการพิจารณาลับโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าฟัง เนื่องจากข้อความที่น่าสับสนในการพิจารณาอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีผลต่อความมั่นคงของประเทศได้ มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ตัวจำเลยเป็นการเฉพาะเจาะจง การบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการพอสมควรแก่เหตุและกระทำได้ที่จำเป็น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ ทั้งการพิจารณาคดีได้กระทำต่อหน้าจำเลยและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเปิดเผย จำเลยได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ สามารถโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตน และดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอื่นในเชิงต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่แล้ว กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๒) ประกอบกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามคำร้องนี้ อาจมีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทย หากศาลให้พิจารณาโดยเปิดเผยหรือมีการเผยแพร่ค่าเบิกความของพยานต่อบุคคลภายนอก อาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงแห่งราชอาณาจักร เมื่อศาลเห็นสมควรใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ในการสั่งพิจารณาคดีโดยลับ จึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แห่งความสงบ

เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของ ประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน เป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) แล้ว ทำให้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้งตามที่จำเลยโต้แย้งแต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ